

UVOD V SOCIALNO DELO

1. Navedite najnovejšo vam znano definicijo socialnega delain jo opišite, analizirajte in povežite s svojimi dosedanjimi praktičnimi izkušnjami.

Definicije odsevajo trenutno razvojno stopnjo S.D. To nam dokazujejo tudi različni dosednji modeli S.D. Socialno delo je: uporabna znanost za pomoč ljudem, da bi dosegli zadovoljivo raven psihosocialnega funkcioniranja, profesionalna dejavnost za pomoč posameznikom, skupinam ali skupnostim, da dosežejo ali ohranijo sposobnosti socialnega funkcioniranja. Prakso S.D. sestavlja profesionalna uporaba vrednot, načel in tehnik, ki zahtevajo znanje o človekovem razvoju in vedenju. S.D. je organizirana dejavnost, ki je usmerjena k vzajemnemu

prilagajanju posameznika in njegovega socialnega okolja. Pri tem S.D. uporablja posebne tehnike in metode dela, s katerimi posameznikom, skupinam in skupnostim omogoča soočanje z

njihovimi potrebami in reševanje problemov, ter zagotovitev boljših ekonomskih in soc. razmer.

SD JE AKCIJA! SD je kompleksen družbeni pojav, zato s kratko definicijo ni mogoče zaobseči vseh njegovih vidikov. SD ni le profesionalna dejavnost, temveč pomembna človeška aktivnost in je zelo občutljivo za dogajanja na družbenopolitičnem in ideološkem področju. **SD je organizirana dejavnost**, usmerjena k vzajemnemu prilagajanju posameznika in njegovega socialnega okolja. **SD je umetnost, veda in profesija za pomoč ljudem pri reševanju osebnih, skupinskih in skupnostnih problemov.**

SD je:

UPORABNA ZNANOST za pomoč ljudem, da bi dosegli zadovoljivo raven psihosocialnega funkcioniranja. Profesionalna dejavnost za pomoč posameznikom, skupinam ali skupnostim, da dosežejo ali ohranijo sposobnosti socialnega funkcioniranja in ustvarjanje družbenih razmer, ki to omogočajo.

PRAKSA SD, ki jo sestavlja profesionalna uporaba vrednot, načel in tehnik, ki vodijo do: pomoči ljudem, da pridejo do potrebnih storitev; zagotovitve svetovanja in psihoterapije posameznikom, družinam in skupinam; pomoči skupinam in skupnostim, da si zagotovijo ali izboljšajo zdravstvene storitve; sodelovanja pri oblikovanju ustrezne zakonodaje.

SD spodbuja socialne spremembe, reševanje problemov v človeških odnosih, krepitev moči in osvobajanje ljudi, s čimer pripomore k njihovi blaginji, je izrazito praktična dejavnost, v kateri so osebne kvalitete delavca skoraj tako pomembne kot njegovo znanje.

2. Opredelite in opišite pojem socialna politika in ga povežite s stanjem v sodobni Sloveniji.

Kot specifična državna in javna dejavnost se je pojavila v 17. in 18. stoletju. Socialna politika pomeni vse tiste dejavnosti in načela, ki usmerjajo načine intervencij in uravnavajo razmerja med posamezniki, skupinami, skupnostmi in socialnimi institucijami. Vsebuje načrte in programe na področju izobraževanja, zdravstva, pravosodja, ekonomske varnosti in socialnega varstva. Socialna politika je sklop ciljev, ukrepov in drugih instrumentov za usmerjanje socialnega razvoja, ki jih država razvija in uporablja z namenom, da bi posamezniki in skupine prebivalstva lahko zadovoljevali svoje osebne in skupne interese ter delovali kot polnopravni in enakopravni člani družbe in države. Njena naloga v okviru države je, da prebivalcem zagotovi minimalno socialno varnost, ki je ne zmore zagotoviti družina, skupnost ali različne organizacije, kar je še posebej pomembno v procesih političnih in ekonomskih sprememb. Glavni cilj socialne politike je: ohranjati in dvigati kakovost življenja vseh posameznikov, skupin, slojev ter celotnega naroda.

3. Opredelite in opišite pojem socialna varnost in ga umestite v kontekst socialne politike v sodobni Sloveniji.

Socialno varnost v ožjem smislu opredeljujejo ukrepi za zagotavljanje socialne varnosti posameznika. Določajo jo načela, pravila in dejavnosti, ki posamezniku omogočajo, da se vključi in ostane vključen v družbeno okolje in v njem aktivno deluje. Pri tem država zagotavlja materialne in socialne pravice, posameznik pa prispeva v obliki davkov in drugih obveznih dajatev.

OSNOVNA NAČELA in IZHODIŠČA socialne varnosti v Sloveniji so: 1. posameznik mora načeloma socialno varnost zase in za svojo družino zagotoviti sam (naloga države je, da ustvari ustrezne pogoje) 2. Država v okviru proračuna in celote javnofinančnih sredstev oblikuje državni socialni program (denarni prejemki, storitve in ustrezna institucionalna mreža)

OBVEZNO SOCIALNO ZAVAROVANJE se organizira proti znanim in predvidljivim tveganjem (država zagotavlja socialno varnost tistim posameznikom, ki si je ne morejo zagotoviti sami)

4. Kaj so socialne mreže, katere vrste poznamo, kaj si s konceptom socialnih mrež lahko omagamo socialne delavci?

Socialna mreža pomeni povezavo posameznika z drugimi ljudmi v njegovem okolju. Ločimo: neformalne socialne mreže, ki vključujejo stike z družino, sorodstvo, sosede in prijatelje, na katere se lahko človek v primeru potrebe opre

formalne socialne mreže, kamor spadajo vsi formalizirani stiki posameznika z njegovim okoljem.

SD po eni strani spodbuja razvijanje, ohranjanje in spodbujanje obstoječih neformalnih, primarnih socialnih mrež kot pomembnih virov pomoči ljudem v njihovem življenjskem okolju, po drugi strani pa socialni delavci razvijajo formalne socialne mreže, s katerimi zagotavljajo potrebne socialne storitve.

5. Naštete in opišite metode socialnega dela in jih umestite v kontekst tradicionalnega (kliničnega, terapevtskega) modela socialnega dela.

TRADICIONALNI MODEL se je razvijal vzporedno z uveljavljanjem metode socialnega dela s posameznikom, (v začetku 20. stol.), izraziteje pa po izidu prve knjige Mary Richmondove. CILJ je bila sprva pomoč posamezniku pri prilagajanju na obstoječe družbene razmere. SD se je takrat ukvarjalo s psihološko pomočjo posameznikom, odpravljanju njihovih osebnostnih motenj z reševanjem medosebnih konfliktov. SD je imelo konservativno vlogo in cilj s strani države je bil socialni nadzor. Pripadniki radikalnega modela so mu očitali konservativnost in usmerjenost težave in pa vsiljevanje svojih konservativnih pogledov uporabnikom.

TEORETIČNA IZHODIŠČA in DISCIPLINE na katere se SD pri tem modelu naslanja: miselnost, ki je na začetku najbolj vplivala je filozofski pragmatizem (prepričanje v moč znanosti). Teoretično se je ta model najbolj naslanjal na medicinska in pravna znanja, po uveljavitvi psihoanalize pa na psihološka spoznanja. Najbolj značilna teorija za ta model je psihoanaliza (Freud), ki jo je SD sprejelo, poenostavilo in prilagodilo svojim potrebam in je bistveno prispevala k njegovi hitri profesionalizaciji.

METODA SD najbolj značilna za ta model je metoda dela s posameznim primerom, čeprav se je nekoliko kasneje razvila tudi metoda SD s skupino. Richmondova, ki je razvila metodo dela s posameznim primerom, je kasneje vse bolj poudarjala še pomen metode skupnostnega SD.

ODNOS med SOCIALNIM DELAVCEM IN UPORABNIKOM je značilna distanca, ki je sprva označevala tudi njun različen družbeni položaj. Socialni delavci so praviloma prihajali iz srednjega razreda, uporabniki pa iz nižjih slojev, kar se je poznalo v načinu medsebojne komunikacije. Odnos pa označuje tudi: ekspertnost (strokovnjak je bil ekspert. Imel je znanje, ki mu daje moč, uporabnik pa je od te pomoči odvisen), uporabnik ni človeško bitje, ampak problem, komunikacija je bolj enostranska, izključno na posameznika in zanemarjanje družbenih razmer, ki pogojujejo socialne probleme in uporabnik sam ni aktivno vključen v proces pomoči, v tem odnosu ni samostojen, uporabnik se ne more predstaviti v vsej svoji radikalni drugačnosti, saj imajo strokovnjaki že vnaprej izoblikovana profesionalna prepričanja.

6. Naštete in opišite metode socialnega dela in jih umestite v kontekst radikalnega modela socialnega dela.

RADIKALNI MODEL Ko so ob koncu šestdesetih let analizirali socialne razmere, rezultati niso bili vzpodbudni. V nekaterih državah blaginje so se zato porodili dvomi v avtoriteto države na tem področju in nekateri socialni delavci so iskali nove radikalnejše strategije za družbene spremembe. Gibanje za radikalne spremembe se je pričelo med študenti v Parizu, najbolj pa so se radikalne ideje uveljavile v Latinski ameriki.

CILJ je bila sprememba družbe in njenih institucij. Tehnike za doseganje zastavljenih ciljev pa so bile po mirni poti-pasivni odpor, demonstracije in stavke,...

IDEOLOŠKO OZADJE: ta model se je povezoval s socialistično levico, ki je imela za svojo ideološko podlago marksizem. Iz zamisli radikalnega SD izvira več usmeritev, ki so nastajale kasneje, ko je radikalni val že ugasnil: 1. radikalno feministično SD, 2. antidiskriminacijsko SD, 3. strukturalno SD, 4. radikalno delo s posameznim primerom.

TEORETIČNA IZHODIŠČA in DISCIPLINE na katere se SD pri tem modelu naslanja: konceptualna podlaga temu modelu SD je bila marksistična teorija. Poglavitna spoznanja za svoje delo pa so črpali iz pedagogike, sociologije, antropologije, politologije,...

METODA SD najbolj značilna za ta model je bila integrirana metodologija, ki so jo razvili radikalci in se je pojavljala v več različicah-integrirana, metoda ozaveščanja, enotna in generična, kasneje se je razvilo še radikalno SD s posameznim primerom.

ODNOS med SOCIALNIM DELAVCEM IN UPORABNIKOM je partnerski. Radikalce sprva uporabnik ni zanimal kot posameznik, ampak kot član družbenega družbenega razreda, sloja, katerega položaj je treba spremeniti na bolje. Uporabniki so socialnemu delavcu partnerji, aktivisti in soborci v skupnem prizadevanju za izboljšanje razmer.

7. Naštete in opišite metode socialnega dela in jih umestite v kontekst sistemsko-ekološkega modela.

SISTEMSKO-EKOLOŠKI MODEL je trajal od 1970 do 1990 in temelji na sistemski teoriji.

CILJ je spodbujanje učinkovitih povezav in interakcij med ljudmi in njihovim okoljem.

IDEOLOŠKO OZADJE: v tistem času se je SD že toliko profesionaliziralo, da je postalo avtonomno in se ni oziralo na ideološke procese. Nanj je vplivalo feministično gibanje in iz tega se je razvilo posebno feministično SD, ki je predvsem opozarjalo in poskušalo posameznikom in družbi pomagati in premagati vse vrste diskriminacij, predvsem spolno diskriminacijo.

TEORETIČNA IZHODIŠČA in DISCIPLINE na katere se SD pri tem modelu naslanja: sistemska teorija (bistvo je sistem kot kompleks elementov, ki so v medsebojni interakciji), ekološki prijem (pomeni usmeritev na interakcije med ljudmi in okoljem) in holistično razumevanje človeka (pomeni pogled nanj v njegovi življenjski situaciji).

METODA SD najbolj značilna za ta model je celostna-holistična metoda, kar pomeni usmerjenost na razumevanje in obravnavo celotne osebe ali pojava. Pri profesionalnih intervencijah je pozornost vedno usmerjena na medsebojne odnose sistema posameznika oziroma skupine in vseh sistemov v njegovem kompleksnem okolju.

ODNOS med SOCIALNIM DELAVCEM IN UPORABNIKOM je partnerski. Socialni delavec upošteva dejstvo, da je uporabnik sam odgovoren za svoje življenje in je ob podpori socialnega delavca svoje težave tudi sposoben uspešno rešiti. Ravno v tem je najpomembnejši prispevek tega modela, saj je ponovno odkril pravico uporabnika do izbire.

Znotraj sistemsko-ekološkega modela se je razvilo več usmeritev: model zdravje, življenjski model,...

8. Naštete in opišite metode socialnega dela in jih umestite v kontekst socialno-konstruktivističnega modela socialnega dela.

SOCIALNO-KONSTRUKTIVISTIČNI MODEL je nastal 1980 in lahko rečemo, da je model trenutno še v razvoju. Socialno-konstruktivistične ideje so prišle v SD prek družinske terapije. Zanj lahko rečemo, da je del postmodernističnega gibanja.

CILJ je učinkovito partnerstvo z uporabnikom in pa usposobiti osebo, da bo izoblikovala nove smisle in jih razvila v nove, življenjske možnosti, ki jih bo doživljala kot večjo srečo, zadovoljstvo in odprtost.

TEORETIČNA IZHODIŠČA in DISCIPLINE na katere se SD pri tem modelu naslanja: postmodernistično gibanje, filozofija, humanistična in eksistencialistična teorija, socialni konstruktivizem.

METODA SD najbolj značilna za ta model je proces pomoči, ki pa jo ne zagotavlja strokovnjak, ampak se razvije na osnovi njunega dialoga. Intervencije so usmerjene na posameznika in družino. Temeljne discipline, ki se uporabljajo pri tem modelu so: sociologija, kognitivna psihologija, lingvistika, antropologija,...

ODNOS med SOCIALNIM DELAVCEM IN UPORABNIKOM je partnerski. Socialni delavec in uporabnik skozi svoja dejanja reflektirata raznolikost svoje specifične izkušnje. V procesu sta skupaj, sodelujeta kot partnerja, sta soodgovorna za rezultat sodelovanja in sta ves čas v intenzivnem dialogu. Socialni delavec je udeleženec-blažilec uporabnikove težave, njegova vloga je da uporabnika vodi do rešitve. Socialni delavec se odpove vlogi eksperta-tistega, ki vse ve- in prevzame držo tistega, ki ne ve.

9. Opišite glavne značilnosti socialnega dela v Sloveniji v obdobju od 1945 do 1957. leta.

V tem času so bile precejšnje potrebe po različnih socialnih dejavnostih. Nastalo je mnogo socialnih problemov, ki so nastali kot posledica vojne, kot spremljevalci hitrih družbenih sprememb in razvijanja novega družbenega sistema. Prednost pred skrbjo za človeka so imeli makroekonomski projekti (elektrifikacija države, izgradnja težke industrije, komunikacija, ...), ki so dolgoročno brez dvoma pozitivno vplivali na osebni in družbeni standard. Nastajali so tudi novi socialni problemi, kot posledica hitrega gospodarskega razvoja. Zaradi vsega tega si je socialna politika postavila za cilj izboljšanje socialnega položaja in postopno zagotovitev socialne varnosti delovnih ljudi.

ZNAČILNOSTI SD: socialne dejavnosti so po eni strani opravljale upravne službe, po drugi strani pa so se ohranile številne prostovoljne dejavnosti. Socialna dejavnost se je odvijala na področju socialnega skrbstva, ki se je kasneje preimenovalo v socialno varstvo. Zaradi tega je socialno skrbstvo postalo eno izmed pomembnih področij socialne politike. Pomembno mesto je imela skrb za otroke in mladino ter družino-izoblikovala se je tudi družinska zakonodaja. Tedanji Ljudski odbori so bili pooblaščenici za izvajanje zakonov v smislu zaščite interesov otrok in mladine, ki so bili pod družbenim varstvom. Razvijati so se pričele tudi razne preventivne dejavnosti v skrbi za zdravje otrok in mladine (šolske kuhinje, letovanje otrok). Po vojni je bilo tudi veliko število starih in nepreskrbljenih ljudi, ki si niso pridobili pravice do starostne pokojnine, tudi za njih so prevzeli skrb Ljudski odbori). Pomoči potrebni so bili tudi mnogi, ki jih je kakorkoli prizadelo okupatorjevo nasilje. Uvedlo se je tudi socialno zavarovanje, ki je vsebovalo zdravstveno, invalidsko in starostno varstvo delavcev ter dodatkov za otroke. Socialno delo je v tem času reševalo predvsem materialne stiske ljudi in preprečevanje socialnih problemov ni bil njegov cilj.

INSTITUCIONALIZACIJA NA PODROČJU SOCIALNEGA VARSTVA: v prvih desetih letih po osvoboditvi so se intenzivno pričele razvijati predvsem socialne institucije (otroški in mladinski domovi) za zagotavljanje varstva in vzgoje otrok brez staršev in tistih otrok, ki zaradi kakršnih koli razlogov niso mogli živeti v matičnih družinah. Ko pa so tuji strokovnjaki opozorili na posledice pomanjkanja družinskega življenja, materine ljubezni, topline in varnosti, so se pričele razvijati predvsem posvojitve in rejništvo. Po vojni je Slovenija prevzela skrb za tisoč vojnih sirot iz Bosne in Hercegovine, ki so jih namestili v posebne otroške domove. Ustanovili so tudi zavode za usposabljanje invalidnih otrok, pomožne šole za otroke z lažjimi duševnimi motnjami,...

10. Opišite glavne značilnosti socialnega dela v Sloveniji v obdobju od 1958 do 1974. leta.

Začetki profesionalizacije in institucionalizacije socialnega dela.

Socialno politične razmere

Za to obdobje je značilen načrten, pospešen razvoj družbenih dejavnosti in socialne politike, kar je omogočilo začetek procesa profesionalizacije in institucionalizacije socialnega dela.

V programu Zveze komunistov (sprejet l. 1958) je prvič ugotovljeno, da se družba sooča s številnimi socialnimi problemi, ki so po eni strani posledica preteklosti ali pa vojne, po drugi pa hitrega in neskladnega družbenega razvoja. Industrializacija, urbanizacija in migracijski procesi povzročajo številne osebne in družinske konflikte. Za pomoč ljudem pri reševanju teh konfliktov je potreben nov strokovni profil-socialni delavec. Položaj socialnega varstva se je izboljšal in ustvarili so se pogoji za organizacijo samostojnih strokovnih služb, ki naj bi preprečevale in reševale socialne probleme v občinah. Razmere so bile ugodne za razvoj strokovnih služb na področju socialnega varstva in za uveljavitev profesionalnega socialnega dela.

Značilnosti socialnega dela

Delo v socialnih službah so vse bolj prevzemali posebej usposobljeni socialni delavci in kmalu so se začele oblikovati prve institucije soc. dela-centri za socialno delo. V procesu profesionalizacije prepoznamo prvi dve fazi profesionalizacije soc. dela, to sta izobraževanje socialnih delavcev in njihovo zaposlovanje. Izobraževanje za socialno delo je med najpomembnejšimi fazami v procesu profesionalizacije. Čeprav je bila prva šola za socialno delo v Lj. ustanovljena leta 1955 (Zg. 1953), se je začetek profesionalizacije socialnega dela pri nas začelo leta 1958 s programom Zveze komunistov. Prva Jugoslovanska konferenca za socialno delo leta 1960 (razpravljali o zaželenih lastnostih in pričakovanjih do bodočega socialnega delavca). Na vseh področjih tudi v socialnem delu preveč poudarjen ideološki vidik. Izobraževanju socialnih delavcev je sledil še proces institucionalizacije, ki je na področju socialnega varstva obstajalo že pred nastankom profesije. Prvi centri za socialno delo so se pojavili v 50-tih in 60-tih, v Sloveniji pa 1961. V tem času je obstajala družbenopolitična in strokovna opredelitev za oblikovanje novih samostojnih institucij za področje socialnega varstva, ki naj bi se ukvarjala z reševanjem zapletenih socialnih problemov in težav. Prvi uradni in splošno sprejeti dokument o centrih za socialno delo je bilo »priporočilo o formiranju centrov za socialno delo kot samostojnih družbenih institucij za področje socialnega varstva...«, vendar zakon ni bil sprejet. Priporočilo je postavilo temelje za nadaljni razvoj teh institucij, za usmeritev področja socialnega varstva in sprejemanje zakonskih predpisov na tem in sorodnih področjih. Zato ima Priporočilo pomembno vlogo za položaj socialnega varstva, proces profesionalizacije in institucije socialnega dela pri nas. Za naloge so bili po zakonu formalno še vedno pristojni upravni organi. Doler centri niso dobili javnih pooblastil se je postopek delil na strokovni del, ki je potekal na centrih in na upravni del, ki je ostal v pristojnosti upravnih služb (izdaja odločb). To pomeni, da centri niso smeli odločati o pravicah državljanov s področja socialnega varstva in o družinsko-pravnih razmerjih. Sčasoma so bili upravni postopki prenešeni na centre za socialno delo, tako je upravni postopek v socialnem varstvu postal metodični del socialnega dela. Birokratizem kot negativna posledica procesov profesionalizacije in institucionalizacije socialnega dela je negativno vplival na nadaljni razvoj stroke, na izobraževanje kadrov in na razvoj raziskovanja, stagniral je neprofesionalne oblike socialnega dela-prostovoljne dejavnosti. Saj je socialno delo v celoti učinkovito takrat ko socialni delavci in prostovoljci delujejo komplementarno. Opuščali so sodelovanje s prostovoljci.

11. Opišite glavne značilnosti socialnega dela v Sloveniji v obdobju od 1975 do 1989. leta.

Podružbljanje socialnega dela

Značilnosti SD

Podružbljanje v socialnem delu je potekalo, podobno kot na drugih področjih, kot posledica razvoja samoupravnega sistema in vse večjega odločanja ljudi o vprašanih, ki jih zadevajo. Realizacijo ciljev socialne politike je oviral še vedno prisoten koncept socialno-ekonomskega avtomatizma, ki je predvideval, da se bodo vse potrebe delovnih ljudi uspešno zadovoljevale z rastjo in z delovanjem tržnih zakonitostih. Vloga socialnega dela je bila v v razvijanju tistih dejavnosti, ki bi pripomogle k boljši skrbi za človeka, s tem pa tudi k splošnemu družbenemu razvoju, vendar je socialnemu delu primanjkovalo družbene moči in vpliva. Socialno delo naj bi tudi organiziralo številne prostovoljne in izven—institucionalne aktivnosti. Temeljna načela socialne politike so bila solidarnost, vzajemnost in socialistični humanizem. Najpomembnejša

naloga socialnega dela je ostala odpravljanje socialnih problemov in pomoč ljudem pri reševanju socialnih težav, gre za pomoč posameznikom, družinam, skupinam in skupnostim. Proces institucionalizacije SD

Pomembni takrat sprejeti družbeni dokumenti (Ustava SFRJ 1974, ustave posameznih republik, Zakon o združenem delu 1976,...) so dali temelj za samoupravno konstituiranje socialnega varstva, kar je pripomoglo k podružbljanju tega področja in ustvarjanju boljše materialne osnove za delovanje socialnih institucij. Status centrov se je prelevil v organizacije združenega dela za opravljanje nalog posebnega družbenega pomena (prej družbene ustanove). Leta 1983 je bil sprejet samoupravni sporazum o socialnovarstvenih pravicah (področje socialnega skrbstva, otroškega varstva, zaposlovanja, stanovanjskih skupnosti, pokojninskoinvalidskega varstva in štipendiranja). Za večino storitev po tem sporazumu je bil pristojen center za socialno delo, s tem so centri dobivali še novo nalogo. V tem obdobju so bili izdelani tudi minimalni standardi in normativi storitev. Število centrov se v tem obdobju ni povečevalo se pa je širil njihov obseg nalog.

12. Opišite glavne značilnosti socialnega dela v Sloveniji v obdobju od 1989. leta do danes.

To obdobje je razdeljeno v dve fazi (čas pred osamosvojitvijo Slovenije in nekaj let po osamosvojitvi), formalno pa ju loči ustanovitev Društva socialnih delavk in delavcev Slovenije 13. decembra 1996.

SOCIALNA POLITIKA: z ustavo smo razglasili našo državo za pravno in socialno državo, vendar so na obeh področjih nekatere stvari še vedno nedorečene, ustavna določila pa se v praksi ne upoštevajo vedno dosledno. Socialno politiko tega obdobja oblikuje in omejuje prehod iz socialističnega v kapitalistični družbeni red. Prihaja do temeljnih sprememb na področju socialne politike. Prehod iz enega sistema v drugega, je nedvomno prizadel najbolj občutljive plasti prebivalstva (delavce, družine z večjim številom otrok, upokojuje, invalide, mlade-iskalce prve zaposlitve,...), delavce v velikih gospodarskih sistemih (eden za drugim so pričeli razpadati), brezposelne (čez noč so postali prejemniki socialnovarstvenih dajatev, centri so se pričeli srečevati s številnimi novimi uporabniki, ki so bili »le« materialno ogroženi, niso pa imeli osebnih težav-na kar niso bili ustrezno pripravljene), upokojeanci (kljub radikalnim spremembam, država ne bo zmogla enakih bremen kot prej, spremenjena struktura prebivalstva, starost,...). Številnim domačim socialno ogroženim ljudem so se na začetku tega obdobja pridružili še mnogi begunci najprej s Hrvaške, nato pa še mnogo večje število beguncev iz Bosne in Hercegovine (kljub temu, da so večino stroškov za njihovo vzdrževanje pokrile mednarodne humanitarne organizacije, so predstavljali določeno ekonomsko breme za našo državo), kar je pomenilo nov izziv za SD, ustanovila so se nova civilna združenja, veliko pa je pomagala tudi takrat Visoka šola za SD. Razvile so se tudi nove skupine za samopomoč, pomembna je bila in je še vedno tudi Socialna zbornica Slovenije (pripomore, da SD postaja javnosti bolj znano in pridobiva na ugledu), ustanovilo se je tudi veliko število nevladnih organizacij znotraj sistema socialnega varstva, novih dejavnosti in psihosocialnih služb (programi-duševno zdravje v skupnosti, skupine za samopomoč, delo z begunci, pomoč na domu, pomoči družini,...), poskušali so povezati socialnovarstveno dejavnost, ki poteka izven matičnega področja (šole, zdravstvene ustanove, zavodi za zaposlovanje, pravosodne institucije,...)

ZNAČILNOSTI SD: iskanje nove identitete, novih konceptov in zavestno prizadevanje, da bi SD doseglo avtonomijo. Po osamosvojitvi se je moralo SD najprej spoprijeti z deideologizacijo in depolitizacijo stroke (zaradi bistvenih sprememb družbenopolitičnega sistema). V Sloveniji so na SD vplivali nekateri procesi, ki so prav tako kakor novi koncepti spodbudili določene spremembe, ki lahko pomenijo korak naprej k profesionalnosti: **deregulacija** (pomeni več prepuščanja avtonomnemu strokovnemu odločanju-opazimo pri javnih pooblastilih in preventivnih programih), **deinstitucionalizacija** (najbolj se opazi na področju duševnega zdravja), **deprofesionalizacija** (intenzivneje se razvija prostovoljno SD), **samoorganizacija** (ustanavljanje in vodenje različnih društev, skupin za samopomoč in socialno zagovorništvu), **partnerstvo med strokovnjaki in uporabniki** (je že sestavni del odnosa, z njim je prežet tudi Kodeks), **krepitev** (dajanje moči-jedro je v skupinah za

samopomoč), **zagovorništvo** (pomeni zavzemanje za pravice skrbposameznikov ali skupnosti), **skupnostna skrb** (upošteva raznovrstne potrebe ljudi), **socialne mreže** (socialni delavec mora znati oceniti delovanje in primernost socialnih mrež uporabnikov), **skupine za samopomoč** (člani imajo iste ali podobne probleme, se srečujejo izmenjuje izkušnje in si dajejo podporo), **antidiskriminacijska praksa** (poskuša odpravljati predsodke), **institucionalizacija SD** (SD je primarna dejavnost predvsem v Centrih za SD).

13. Kako deluje socialno delo? Temeljna načela delovanja (transverzalnost, pragmatika, protislovje skrbništva in zagovorništva, pristranskost, verjetnost, eksperimentalnost, reflektivnost in refleksivnost, humor, etično estetska paradigma-uporabi vaj tri za kritični opis svojega dela).

Pri socialnem delu gre za delo in ne za sklepanje in razlaganje. Je aktivno delo, ki poskrbi za to, da se ljudi sliši, ureja sestanke. Deluje na področjih, kjer se ljudje sami ne morejo več spoprijemati s stisko, revščino, kjer potrebujejo pomoč. Uporabnikom pomaga dobiti tisto, kar želijo.

Pragmatika: socialno delo nima strokovnega jezika, kar je prednost in tudi nuja, da nas uporabniki razumejo. Socialni delavci se morajo »naučiti« jezika uporabnika, njihovih pravil, imena...

Pristranskost: v socialnem delu je skoraj nujno biti pristranski in subjektiven. Zavzeti moramo perspektivo uporabnika, se vživeti vanj, da lahko razumemo, kako se počuti, kako živi... vendar pa nam nepristranskost k interesom uporabnika da vedeti, da ne delamo za nek zaseben razlog.(?)

Bistvena lastnost stroke socialnega dela je, da deluje v nepredvidenih in nepredvidljivih situacijah. Konsistentnost socialnemu delu daje pet načel: vztrajanje pri dialogu, proaktivna usmerjenost, upoštevanje verjetnosti, refleksivnost in priznavanje pravice do napak-ta načela skupaj z drugimi dajejo socialnemu delu notranjo konsistentnost.

Teorije (v sd), ki so se izkazale za najbolj uporabne, so praviloma bile transverzalne, se pravi, so lahko sekale skozi več slojev človeške eksistence hkrati, jih povezovala in hkrati omogočale razlage z različnimi registri. Tako smo že začetku 80-tih presegli klasično delitev metod socialnega dela na delo s posameznikom, skupino in skupnostno delo, vedoč da gre za nepotrebno in zavajajočo segmentiranje in da človek živi kot posameznik, skupinsko in v skupnosti. Dejavna znanost v primeru socialnega dela pomeni sposobnost delovanja, produkcije, transversalnega povezovanja različnih delov človeške eksistence v delujoče celote in ne ustvarja homogenih prostorov redukcionističnih ved. Pomeni tudi prevlado pragmatike kot načina, ne zgolj razumevanja neposrednih pomenov jezika, temveč tudi preoblikovanja teh v dejavnost, v akcijo. Je eksperimentalna znanost, ki z inovacijami, projekti in evalvacijami, ustvarja dokaze o novih možnostih, ne le razlaga obstoječe. Je pristranska kljub nenehnemu plesu med zagovorniško in skrbniško vlogo, a hkrati reflektivna in reflektivna, saj poskuša vedno znova razmisliti in ovrednotiti dejanja in pokazati na imanentno naravo človeških izmenjav. Socialno delo kot smo ga ustvarili, sodi v znanosti etično-estetske paradigme, saj nam omogoča, da slišimo, vidimo in izkusimo onkraj transcendentalizma racionalne paradigme, a ohranjajoč razum; da ustvarjamo konsistentnosti, ki nas vežejo na humanistični projekt in omogočajo izogibanje proizvoljnostim postmodernizma. Blok eksperimentalne vaje se bodo spet uvedle, tokrat po didktatu bolonjske deklaracije.

Protislovje skrbništva in zagovorništva

Socialna delavka ima večinoma zagovorniško vlogo, kar pomeni, da si prizadeva za uveljavljanje pravic uporabnika, njegovih dejanskih želja, aspiracij v vseh postopkih. Deluje v zavezništvu z osebo, ki je v postopku, z njeno vednostjo, privoljenjem in pooblastilom. Vseeno pa je lahko vloga socialne delavke skrbniška in pokroviteljska. Ta vloga pomeni delovanje za nekoga (ne nujno skupaj z njim) in morda celo proti dejanskim hotenjem te osebe (npr. Odločitev za namestitev v zavod je lahko proti željam uporabnika, socialni delavec pa je to presodil v njeno korist). Vsak tak položaj je v nasprotju z zagovorniško

vlogo. Skrbniška vloga je v nasprotju s temeljno zahtevo socialnega dela kot prakse, ki deluje skupaj z uporabniki in ne namesto njih ali celo proti njim. Skrbniško funkcijo moramo dopolniti z zagovorniško, uveljaviti dejanski pogled uporabnice ali uporabnika. S tem velikokrat stopimo v protislovje med obema vlogama.

Verjetnost

Naloga socialnega dela je oceniti verjetnost, da se bo nekaj zgodilo, tehtati med tveganjem in profitom uporabnika in zmanjšati tveganje na razumno mejo, ne da bi onemogočili osebi, da tvega (in tudi profitira).

Refleksivnost

Socialno delo je refleksivna stroka. Vedno znova se moramo vračati k začetnim hipotezam in jih preverjati, preoblikovati. V tem je podobno vsakdanjemu življenju. Je tudi interaktivno. In ena bistvenih značilnosti vsakdanjih interakcij je, da izmenjave odražajo druga drugo. Brez refleksije se tudi ne da uzreti sebe v vsakdanjem kulturnem, zgodovinskem, družbenem in političnem kontekstu. To je nuja dialoga. Socialno delo ne ve vnaprej kaj je prav in kaj je narobe. O tem je potreben dialog in refleksija.

Humor

Je zaželen sestavina socialnega dela, saj omogoča distanco, ustvarjalnost, miselne obrate,, netragično problematizacijo in veselo učenje na napakah, svojih in drugih.-najboljši socialni delavci: Pika Nogavička, Medved Pu, Švejk...

14. Socialno delo na dimenzijah popravljanja in spreminjanja, subjektivnega in objektivnega (Howe).

Howe je teorije gelde na naravnost v spreminjanje ali ohranjanje družbenih razmer ali v objektivno ali subjektivno stvarnost razvrstil teorije na:

- Popravljalce (ohranjanje; objektivno)
- Spreminjevalce (spreminjanje; objektivno)
- Osmišljevalce (ohranjanje; subjektivno)
- Budilce (spreminjanje; subjektivno)

Posamezni položaji teorij so med seboj nezdružljivi in izključujoči.

15.Nujna znanja socialnega dela.

V socialnem delu potrebujemo nekatera nujna teoretična znanja. Nujno je treba poznati teorije socialnega dela in teorije pomoči, ki obravnavajo vprašanja moči in nemoči-pomoči, ki se ukvarjajo z neformalno pomočjo med ljudmi in s formalnimi vzvodi pomoči. Pomembno je poznati teorije, ki govorijo o vzpostavljanju delovnega odnosa, poznati je treba slojevitost strategij pomoči in ravnanja na različnih ravneh sodelovanja (orientacija, reševanje problemov, obravnavanje problemov, celostna podpora). Poznati je treba posamezne funkcije (ali vloge) socialnega dela (posredništvo, zagovorništvo, ukrejanje, pogajanje, družbeni aktivizem, svetovanje...) in načine omogočanja vključevanja v družbena pogajanja in razvijanja pobud in sistemov. Poleg poznavanja etike in vrednot socialnega dela in osnovnih procesov in matric pomoči so za dobro prakso socialnega dela potrebna teoretska znanja drugih ved (socialna psihologija, učenje, osebni konflikti, socializacija, psihologija družine, poznavanje zakonodaje, o procesih diskriminacije in marginalizacije itd.).

16. Etika dialoga in udeležnosti v socialnem delu.

(psihologija, etika udeležnosti: Postmoderno in stališče in etika udeležnosti poudarjata vzajemno povezanost in vplivanje vseh akterjev v interakciji, tako raziskovalcev kot raziskovancev.)

Dialog je osnovno sredstvo socialnega dela, če nečemo, da bi bilo socialno delo birokratsko, zatirajoče. Mogoče je ne biti v dialogu. Pogoji dialoga so ljubezen, upanje, kritična zavest in pripravljenost za dejanja. Dialog je ustvarjanje upanja. Dialog deluje predvsem v kontekstu, kjer imamo možnost neobremenjeno razmišljati in povezovati svojo situacijo s situacijo drugih. A hkrati je usmerjen v konkreten kontekst, s katerim bomo spremenili konkretno

situacijo, v kateri skupaj z drugimi živimo. Dialog je sredstvo poimenovanja in pojmovanja sveta, da bi ga spremenili, je rešitev iz brezbesednosti in molka.

??? Etika je bistveni pogoj za profesionalnost socialnega dela. Kodeks etike, ki ga je sprejelo Društvo socialnih delavk in delavcev Slovenije 1998, daje podlago ravnanju socialnih delavcev v praksi in jih zavezuje ne glede na področje socialnega dela in ne glede na ustanovo, v kateri so zaposleni-2.člen. Usmerja socialne delavce v pomoč uporabnikom pri integraciji v socialno okolje, v razvijanje samopomoči, prostovoljnega dela, aktivnosti na področju oblikovanja socialne politike in socialne zakonodaje-1. In 3.člen. Od 4. Do 19. Člena je izrazito poudarjeno spoštovanje osebnosti uporabnika in njegovih pravic. Od socialnih delavcev se pričakuje občutljivost za vse vrste diskriminacije in zavzetost, da se ji uprejo in na to opozarjajo v vseh okoljih, kjer jo opazijo-6. Člen. Od 20. Do 27. Člena je poudarjena strokovna avtonomnost socialnega delavca, pravica in dolžnost sodelovanja v superviziji in oblikah permanentnega izobraževanja in tudi zahteva, da svoje osebne odnose razmeji od profesionalnih. 28. do 29. Člen-norme, ki morajo voditi socialne delavce.???

V zbiranje informacij, postavljanje hipotez, tehtanje argumentov so vključeni vsi sodelujoči, najbolj pa tisti, ki so se sami ali smo jih mi definirali kot uporabnike. Odločitev je reflektivna.

17. Profesionalizem in zavezanost uporabniku.

Socialni delavci in delavke imajo specifično znanje in izkušnje, ki jih uporabljajo z namenom, da bi uporabnikom zagotovili potrebne socialne storitve. Uporabniki teh storitev so lahko posamezniki, družine, skupine, skupnosti ali organizacije. Socialni delavci so profesionalna skupina, ki deluje z namenom, da:

- Zagotavlja pomoč posameznikom in skupinam za lažje premagovanje omejitev, ki izvirajo iz neustreznega delovanja družbe
- Odkriva vzroke problemov in jih preprečuje
- Zagotavlja pomoč skupinam in skupnostim, da s tem podpira njihovo avtonomnost in razvoj, da bi tako bolje funkcionirali
- Izboljšuje odnose med posamezniki, skupinami in skupnostmi na eni ter institucijami na drugi strani
- Sodeluje pri oblikovanju tistih družbenih struktur, ki zagotavljajo razvoj in napredovanje

(AASF-Društvo socialnih delavcev Fracije 1987)

18. Vprašanje politične angažiranosti in profesionalnost (Gramsci).

Politična angažiranost?

Socialno delo postane osnovna in temeljna profesija oz. poklic v sistemu socialne skrbi, socialna skrb pa usmerjevalen in korekcijski sistem socialne države. Socialna država je tudi povod, da se (social order?) socialna ureditev legalizira. (še neki govora okrog socialne privolitve...). Lahko rečemo, da je socialno delo profesija, ki se najbolj približa stiskam ter deluje tudi zunaj institucij med ljudmi.

19. Vsakdanje življenje kot izhodišče socialnega dela.

Socialno delo nima svojega teritorija, ampak deluje na večih ustanovah (klinika, sodišče, šola ali cerkev...). Nima niti svojega jezika in pravil, ki jih ne bi mogli biti uporabni tudi kje drugje. Deluje med ljudmi in z ljudmi, kar pomeni, da uporablja njihov vsakdanji jezik, njihovo vsakdanje življenje pa nam pomaga pri razumevanju uporabnika v realnem kontekstu.

20. Razvoj pomoči. Nastanek skrbniških poklicev in totalnih ustanov. Kriza institucij in ustvarjanje socialnega.

Razvoj moči: Ni znano iz česa je socialno delo pravzaprav nastalo, res pa je bilo ustanovljeno za pomoč ljudem, solidarnost, kot skrb za šibke... V obdobju fevdalizma je bila dobrodelnost, miloščina takojšnja, saj so si pomagali kar med sabo. V času prvih mest se je razvila indirektna dobrodelnost, ki so jo opravljali posebni ljudje. Med industrijsko revolucijo

se je spet pojavilo človekoljubje, medtem ko pa se je na prelomu stoletja že pojavilo socialno delo.

Skrbniški poklici in totalne ustanove: Nastali so, ko je nastal problem, kaj narediti s tistimi, ki se ne bojo mogli vključiti v pogodbene odnose. Takih skupin je 5: nori, otroci, berači, kriminalci in delavci. Zanje so nastali posebni skrbniški poklici, torej za nore psihiatri (norišnice), za otroke so starši ter učitelji(šole), za berače ni posebnega poklica (dom za brezdomce), za kriminalce sodnik, policija, zaporniški paznik (zapori), za delavce pa kapitalistični sindikat (tovarne).

Kriza institucij in ustvarjanje socialnega: Industrializacija je povečala pritisk, da bi bilo več totalnih institucij, prostori so postali premajhni, postalo pa je tudi očitno, da niso terapevtski, izobraževalni ali poboljševalni. Teh institucij tudi ni bilo možno videti kot zagotavljanje poti vstopa v svet dela.

Socialno delo se je rodilo tudi v zvezi reformnih, revolucionarnih in delavskih gibanj. Razvito je bilo, da bi našlo ter bilo usmerjeno v rešitve za socialno stisko, ime socialnega dela pa pove, da gre za delo, torej ustvarjanje nečesa, in ne za pozicijo, človekoljubnost in pomoč.

21. Jezik socialnega dela kot sintaksa dejanj.

22. Pomoč kot odnos moči. Pooblastila in mandati. Pogodbena moč.

23. Postopki krepitev moči.

V načrtu krepitev moči moramo predvideti psihološke (doživljajske, retorične, spretnosti...), socialne (državne, statusne, mreže), materialne in (mikro)politične ukrepe krepitev moči in socialne emancipacije. Načrtujemo lahko: krepitev samozavesti; krepitev suverenosti pri odločanju; dostop do sredstev (za preživetje, za udejanjanje želja); dostop do relevantnih informacij; krepitev in širjenje repertoarja družbenih vlog; krepitev pogodbene moči (zagotovila in garancije, zagovorništvo, finančna sredstva); krepitev interakcijske kredibilnosti (imidž, nastop, socialne spretnosti); krepitev zaupanja (drugih v uporabnika in narobe-dogovori, pojasnila, podpora); povezovanje z zavezniki, zagovorniki, zaupniki; povezovanje z uporabniškimi združenji in društvi za uveljavljanje pravic; organiziranje kampanj na različnih ravneh (mikro okolje, institucionalno okolje, javnost).

Pri teh načrtih je treba predvideti konkretne korake in sodelavce za doseg ciljev.

24. Nujne spretnosti socialnega dela.

Spretnosti pogovarjanja in razgovora: vodenje pogovora; poslušanje (aktivno, empatično); raziskovanje, reflektiranje in problematiziranje; razvijanje novosti (novih interpretacij); sklepanje dogovorov, ustvarjanje rešitev in konkretnih dejanj. Pogajanja: vztrajnost; pristranskost; asertivnost; spretnosti reševanja konfliktov; retorične spretnosti. Omogočanje dostopa do sredstev: informacije o resursih; asertivnost; delovanje v mrežah; komunikativnost; ustvarjalnost, odprtost in povezovalnost. Beleženje in poročanje: osnovne spretnosti stvarnega opisovanja ljudi, situacij in dogodkov (brez vrednostnih sodb, z refleksijsko lastno pristranskosti); izdelava zapisnikov, zaznamkov, poročil, ocen, profilov, načrtov, projektov; operacionalni načrti. Organizacijske: vodenje in sodelovanje v timih; načrtovanje (projektov, dela); skupinska dinamika; organizacija in vrednotenje strokovne pomoči; povezovanje, koordiniranje.

25. Upravni postopek in socialno delo.

Javna pooblastila socialne delavke in delavce zavezujejo k ukrepanju, upravni postopek pa določa sklope pravil, ki jim je treba slediti pri posegih v življenje ljudi. Upravni postopek zagotavlja hkrati tudi varovanje pravic ljudi (se lahko pritožijo, imajo pravico vpogleda v spis). Socialno delo in upravni postopek si ne nasprotujeta, saj upravni postopek določa, kako je treba ravnati ob teh intervencijah, da bo zagotovljeno varstvo pravic. Upravni postopek pa ne določa načina, kako je treba ukrep izvesti-to je treba narediti na način, ki je lasten socialnemu delu. Osnovno določilo metod, ki potekajo ob javnih pooblastilih, je postopek, ki je časovno omejen in kjer sta naloga in cilj dela razmeroma jasno definirana-treba se je odločiti in izreči ukrep. Ob izvajanju javnih pooblastil potekata najmanj dva procesa socialnega dela: proces odločanja o ukrepu in proces spoznavanja in ustvarjanja delovnega odnosa med udeleženci. Proces sta povezana. Osnovna produkta, ki ju vsebuje sklep na

koncu postopka, sta ocena in načrt. Osnovna ocena, ki jo treba narediti, je ocena tveganja ali ogroženosti uporabnika, saj je osnovni mandat javnih pooblastil ukrepati, ko je kdo ogrožen. Ocena in načrt se izdelujeta skupaj z uporabnikom. Ponavadi so vključeni tudi ostali udeleženci.

26. Vzpostavljanje stika in ustvarjanje delovnega odnosa.

Delovni odnos z uporabnikom naj bo spoštljiv, a tudi prisrčen in neformalen. Socialni delavec mora pokazati, da je dostopen, in negovati ozračje vsakdanjosti. Pomembno je iskati skupne točke, kaj na nas naredi vtis, nas očara, iskati človekove vrline, resurse, prednosti ne pomanjkljivosti, napake, hibe. Hkrati pa mora biti odnos deloven, usmerjen v nalogo. Pristop mora biti empatičen. Človeka je treba spoštovati in razumeti, kaj to, o čemer je govora, zanj pomeni in kaj pri tem doživlja. Treba je dobiti konkretno pooblastilo uporabnika in analizirati pooblastilo pritožnika, prijavitelja, pobudnika za začetek postopka in drugih udeleženih v situaciji. Skupaj z uporabnikom je treba ugotoviti, kako si predstavlja, da se bo življenje odvijalo naprej, hkrati pa tudi določiti naloge, povedati kaj smo zmožni. Pomembno je že od samega začetka povezovati izkušnje uporabnika s kulturnim, družbenim in političnim kontekstom, med drugim tudi zato, da se človek ne počuti zgolj sam odgovornega, npr., da je brez dela. Situacijo navezovanja stika in ustvarjanja odnosa povežemo s kontekstom uporabnika in tudi z lastnim kontekstom.

27. Raziskovanje življenjskega sveta in individualno načrtovanje.

Metoda

Ni treba, da je globinska, včasih je celo dobro, da dobimo površinsko, zato pa toliko bolj celostno sliko. Pri raziskovanju sveta uporabnikov je dobro, če imamo okvir, matriko, ki nam je vodilo po mogočih temah pogovora. Vendar te matrike ne uporabljamo kot vprašalnik, le kot zemljevid, ki nam bo pomagal ugotavljati, kje se v pogovoru nahajamo. Pomembna so podvprašanja, ki nam pomagajo pogovoru konkretizirati, da si lažje predstavljamo o čem sogovornik govori. Raziskovanje naj poteka v duhu dialoga in refleksije (da ustvarimo pogoje, ko skupaj uzremo predmet pogovora)-lahko uporabljamo različne pripomočke, ki ponazorijo situacijo-npr. diagram. Pri individualnem načrtovanju preberemo analizo ali zapis prejšnjega pogovora, v družini da komentiramo besedilo skupaj z uporabnikom. Pomembno ni le to, kakšni problemi in pomanjkanja se dogagajajo uporabnikom, ampak kako so jih doslej reševali in kako je na stiske odgovarjalo okolje (sorodstvena mreža, soseska in delovno okolje). V primerih ko je pogovor onemogočen, je primerno uporabiti opazovanje in druge načine vzpostavljanja stikov z uporabnikom.

28. Analiza tveganja.

Vodilo analize tveganja je omogočiti, da uporabniki socialnega dela ne glede na svojo stigmo, sposobnosti tvegajo, kot tvegamo vsi ostali, polnopravni ljudje. Namen je tveganje, s katerim se sooča uporabnik ali uporabnica zaradi izjemnosti ali posebnosti situacije, izenačiti z navadnim tveganjem. Se pravi, izenačiti njihovo varnost z varnostjo drugih ljudi v podobnih situacijah, omogočiti, da bo življenje mirno ter da se lahko ukvarjajo s stvarmi, ki so jim pomembne. Analiza tveganja se uporablja v 2 primerih:

- Pri omejevanju ljudi-z namenom, da bi bile omejitve kar se da minimalne in da se preskusi, ali so bile izčrpane vse manj omejevalne možnosti.
- Pri širjenju možnosti-z namenom, omogočiti ljudem dejavnosti, dejanja in dogodke, ki jim niso bili dovoljeni ali pri katerih so bili omejeni.

V prvem primeru varujemo, v drugem širimo prostor svobode. V obeh primerih pa svobodo krepimo. Načela, ki jih pri ocenjevanju tvega, so: upoštevanje verjetnosti; nepokroviteljstvo; konkretnost; fokusiranost; proaktivno zmanjševanje škode.

Pri ocenjevanju tveganja je treba ločiti med grožnjo in nevarnostjo-da ugotovimo, kaj se utegne zgoditi, kakšne so lahko posledice in kaj to nevarnost vpeljuje, kaj dejansko grozi. Analizo tveganja lahko delamo ustno ali pisno, lahko jo opravimo za posameznika, skupino ljudi, značilne dogodke. Bistveno je da zavzamemo dvojno perspektivo: ocenimo tveganje z vidika verjetnosti dogodka in hkrati obdržimo perspektivo uporabnika.

29. Zapisovanje in beleženje v socialnem delu.

O svojih pogovorih, ugotovitah, opažanjih, omogočanju dostopa do sredstev in pogajanjih, kot tudi o tem, kaj se dogaja v teh procesih, so socialne delavke in delavci praviloma dolžni poročati. Zapisovanje in pripovedovanje zgodb, ki jih slišimo ali doživimo, njihova konstrukcija na podlagi opaženega so v socialnem delu nujni. Zato so potrebne vsaj naslednje spretnosti:

- Osnovne spretnosti opisovanja ljudi, situacij in dogodkov.
- Izdelava zapisnikov, zaznamkov, poročil, ocen, profilov, načrtov, projektov.
- Pisanje operacionalnih načrtov.

Pri pisanju se je bolje izogibati poudarkom na značaju osebe, tragični usodi, psihološkem označevanju. Pri opisovanju življenjskih okoliščin je dobro biti izrazito opisen, izogibati se moraliziranju, iskanju pomenov, poudariti razlage akterjev in pogled neobremejenega opazovalca.

30. Terensko socialno delo.

Zbiranje podatkov v okolju

Socialna delavka se loti zbiranja podatkov iz drugih virov šele potem, ko je vzpostavila stik z uporabnikom, z njegovim privoljenjem ali pa vsaj vednostjo. Ustrezno je, da življenjski svet uporabnika tudi obišče (stanovanjski okoliš, delovno okolje, šolo, vrtec, družabne prostore) in se s protagonisti pogovori. V zbiranje podatkov iz okolja mora uporabnik privoliti (po zakonu pisno), smotrno in koristno pa je zbirati podatke skupaj z uporabnico ali uporabnikom.

Obiski na domu

Za obisk na domu je potrebna privolitev uporabnikov in jo je treba utemeljiti na vljudnostni in vzajemnosti oz. zaupanju. Smoter obiska je je običajno spoznati okolje, kjer oseba živi, spoznati njene interese, vrline. Obisk je tudi priložnost, da navežemo zaupne stike. Pogovorimo se lahko na drugačen način kot v pisarni.

31. Zemljevid socialnega dela.

Teorije in šole socialnega dela

- Psihodinamsko
- Humanistično
- Eksistencialistično
- Radikalno
- Marksistično
- Sistemsko
- Ekološko
- Kibernetika
- Vedenjsko
- Kognitivno
- Usmerjeno v nalogo
- Usmerjeno v reševanje v problema
- Feministično
- Kontekstualno
- Interaktivistično
- Teorije družbenih vlog
- Teorije malih skupin
- Refleksivno
- Duhovno utemeljeno
- Zagovorniško
- Strukturalistično

- Konstruktivistično
- Antidiskriminacijsko
- Krepitev moči-dodajanje moči-»opolnomočenj«
- Krizne intervencije
- Teorije družbenega izključevanja

Sektorji

Javni sektor: socialno varstvo; zaposlovanje; šolstvo; zdravstvo; pravosodje; notranje zadeve; zavodi za pokojninsko in invalidsko zavarovanje; vojska; delovno okolje.

Prostovoljni (nevladne organizacije in polformalna pomoč).

Privatni sektor.

Neformalni sektor.

Skupine uporabnikov in vrste situacij socialnega dela

Skupine (otroci, mladi, stari, brezdomci...), situacije (krizne, odpusti iz institucij, nova okolja, kompleksne problematične situacije...).

Metode

Svetovanje in pogovarjanje; ocenjevanje; skupinsko delo; interaktivno delo; socialno kulturno delo; individualno načrtovanje; upravljanje tveganja; zagovorništvo; krepitev družbene emancipacije; zagotavljanja storitev, dajatev in informacij; rezidencialno delo; skupnostno delo; dokumentiranje; raziskovalno delo; ekspertize in svetovanje; menedžment; usposabljanje in poučevanje; publiciranje.

Mejne stroke

Pravo, sociologija, psihologija, pedagogika, medicina, kriminologija.

32.Socialno delo in pravo. Uporaba zakonodaje in vsakdanje življenje.

????